

Муниципальное общеобразовательное учреждение
«Поянсолинская начальная общеобразовательная школа»

«Рассмотрено»
на педагогическом совете
протокол №1 от 30. 08. 2023

"Утверждаю"

Директор МОУ «Поянсолинская НОШ»

/Морозова И.В./

Рабочая программа

по курсу Литературное чтение на родном (марийском) языке и родной (марийский) язык

(наименование предмета, курса, дисциплины (модуля))

для

4

(уровень обучения, класс (профиль класса))

составлена на основе с основными требованиями Федерального государственного образовательного стандарта начального общего образования второго поколения.

и авторской программы авторы – «Марий йылме» С. Д. Дмитриев, П. Е. Емельянов, Е. Я. Рыбакова «Лудшаш книга» , С.Д.Дмитриев (учебно-методический комплект «Школа России»)

срок реализации программы 2023/2024 учебный год

(срок реализации программы)

Учебник: Учебник: Марий йылме С. Д. Дмитриев, П. Е. Емельянов, Е. Я. Рыбакова, Йошкар-Ола, Марий книга савыктыш, «Лудшаш книга» , С.Д.Дмитриев, Йошкар-Ола.

Рабочую программу составила Васильева Л.А.

Поянсола, 2023 год

Умылтарен возымаш

4класс

Тунеммашын цель ден задачиже- влак

Литератур лудмаш- тўналтыш школышто туныктымо тўн предмет кокла гыч иктыже. Шочмо марий йылмым нергелыме дене пырля тудо тунемшын шинчымашыжым ешара, уш- акылжым атыландараш полша да шўм-чон поянлыкшым арун есекмдара. Литератур лудмаш урокышто тунемшын пашаже сайын кая гын, моло предмет денат йоча нелылыкым шижаш ок тўнал.

Литератур лудмаш урокышто тыгай цель- влак шындалтыт:

-чын, икшырымын писын, умылен да сылнын лудаш тунемаш, книгам кумылын да йўратен лудмашке куснаш, шкевуя ўкымылыде лудаш тўналаш, лудмо негызеш шке кутырымода возымо йылмым лывырташ;

-сылнымутым лудшыла, ум утларак пален налаш, творческий шўлышым кугемдаш; мутын сылнылыкшым шочыктышо вийжым шижаш; туныктен шогышо, тыгак научный шинчыиашым темлыше текст – влак дене пашам ышташ;

-сылнымутан текстын полшымыж дене тунемаш тўналше йочан кугу тўняште шкем кучен моштымо койышыжым почылтараш, порылык ден осаллыкым ойыркалаш, шуко йылман Россияште да вес эллаште илыше калык- влакын тўвыраштым пагалаш кумыландаш.

Литератур лудмаш урокын эн серыпле кўкшытан цельже:ушан- шотан лудшым шуарен кушташ. Лудмо негызеш йоча тек шке шинчымашыжым умбакыже нўлтен шога. Чыла тышке шуаш теве мо полшышаш: кажне кечын сайынрак да сайынрак лудын шогымо, лудмо але колыштмо произведенийым умылымо йўн- влакым пален налме, могай ум книга лекмым эскерен шогымо да шке гыч ойыркалыме, луде кодшо кечыште каньысырлыкым шижме.

Ончыктымо цель- влакыш шуаш манын, теве могай каштала гоч вончаш кўлеш:

1. Чын, писын, умылен да сылнын лудаш умбакыже туныкташ, мом лудмым ынлен шогаш, уш- акылым чын корно дене виктараш, утларак шонкалаш, шижаш, илаш туныкташ, а тидланже лудмашым да книгам пагалаш кумыландаш. тунемше түрлө сынан книга дене палыме лийын шога гын, моло предмет денат пашажым саемден кертеш. Тунам тудо лудмашлан көра огыл, а у шинчымашым погышашлан книга- влакым шерга, шке түня умылымашым кугемда, шке кумылын түрлө мутерым, справочникым кычалаш түналеш.

2. Йылме лывыртыепашам у күкшытышкө нөлталаш. Тидланже йоча мут шондыкшым сайынрак пойдарышаш, марий писатель ден поэт- влакын сылнымутышт гыч кунар- гынат күсынлаш.

3. Сылнымут литературышто сүретлыме пүртүсын да илышын моторлыкшым, чеченлыкшым умылаш полша. «шукерте огыл чолгыжшо шинчанчевер кече менам вүчкыш, а тебе ынде шыжат толын шуо» (А. Мичурин- Азмекей); «Содыки . могае сае- ме түняште илена» (Г. Ояр). Тунемше- влак литературым живопись да музык дене танастарен ончалын кертят: поэт ден и писатель- шамыч сылнылыкым мут дене түрлат, художник- влак -чия дене, композитор- шамыч- сем дене. Марий автор- влак могай сылнештарыме йөн дене пайдаланат, палемден кодыман. Тунемше- шамыч сылнештарыме йөн- влакым ойлымашыштышт. Возымашыштышт кучылташ кумыланыт гын, путырак сай лиеш.

4. Калык ойпого да сылнымут полшымо дене йоча- шамычын шүмешышт поро шонымашден волгыдо шижмашым шытыктараш да вияндаш, ончыко илышлан шуарен шогаш. Сылнымутын воспитательный цельже изи огыл. Ош түняште шкем кузк шот дене кучаш. Мом ышташ ок йөрө, а мом ышташ лиеш да күлеш, илаш вийым мо пуа?- тыгай да моло йодыш- влаклан вашмутым лудмо да лончылымо текстлаште муаш тыршыман.

Лудмаш урокын эше тыгыдырак сомылжат шагал огыл:

-марий писатель ден поэт- влак нергенум пален налаш,

-түрлө жанран произведений- шамычым ойыркалаш;

-лудмо да лончылымо сылнымутышто сүретлыме персонажын образшым лончылаш, сай але уда койышыжым аклаш;

-ойлымашын да почеламутын ойыртежым шижаш тўналаш;

-тестын сўрал йылмыжым аклаш;

-порылан куан шижмашым, удалан келшыдыме койышым шочыкташ;

-Мўнгыштўо книгам шкевуя лудмашке шуаш.

Литератур лудмаш программе тўн шотышто марий калыкын ойпогыжлан да сылнымут мастар- влакын мурсаскаштлан энерта.Тунемме книгашке пурышаш текст- шамыч социальный , этический да эстетический сынан улмышт дене чумыралтыт.Нуно шочмэлым, калыкым, йылмым йўратыше тукумымончен куштымаште кугу суапым ыштышаш улыт.

Элнан ўшанле эрге ден ўдыр- ьвлакшым шуарен куштымаште шочмо кундем, сар ден тыныс нерген сылнымутан лудмаш пале кышам кода.Тале писатель ден поэт- влакын возымышт, марий калыкын ойпогыжо, тыгак тудын лўмлўо енже, пайремжеда модышыжо, илыш- йўлаж нергентекст- влак кугу пайдам пуат.Мемнан пелен илыше пошкудо да финн- угор ешыш пурышотродо- тукум, руш да моло калык- влакын илышышт да сылнымутышт уш- бакылыштым пойдарат.

Мутмастар- влакын серымышт пўртўсым, илышым да пашан пайдажым ужын да шижын мошташ, кумылым нўлташ да шўм- чоным аруэмдаш полшен кертыт. Идалык жап- влак нерген лудмо годым икшыве сылнылык тўняште илышаш, тудын чонжо куанен юарлышаш.

Чыла класслаште кажне теме почеш уш- акылым вияндаш, йылмым лывырташ, илышлан ямдылалташ кугу йўн ышталтеш. Сылнымут шочмо йылмын ямже дене тўзлана. Тудын пылышнам шыматен йонгалтше онгыржо уло. Кажне гласный але согласный йўкым чын каласен колташ туныктыде ок лий. Мут чондайымат эре пойдарен шогыман. Сылнымутышто вашлиялтше чаткан да мастарын чонымо предложенийым молан лончылаш да шке кутырмашке але

серымашке пурташ огыл? Ойлымашын чоңалтмыжым. Ужаш- влакын икте- весышт дене кылдалтмыштым, почеламутын размержым, тудын семла йонгалтмыжым молан эскераш огыл?

Сылнымут шкенжын чеченлыкше дене одарлана. Йылмым кучылташ мастарын кучылтмо ойсавыртыш, сӱрастарен каласыме шомак- влак кугун пошат. Садлан танастарымашым, эптетым, метафорым, гиперболым йоча- влаклан палдарен кодаш кӱлеш.

Лудаш да сылнымут лончылдаш урокын утларак жапше(30-35 минут) ойыралтшаш.

Произведенийым лончылышыла тунемше- влак текстын тӱн шонымашыжым муын моштышаш да ужаш- влак кокласе логический кылым рашемдышаш улыт. Герой- влакын пашаштым, койыш- шоктышыштым аклаш, персонажын молан тыге але вес семын ыштымыж нерген шке шонымашыштым луктын ойлаш тӱналыт. Текстлан пенгыдын энертен, литературный геройын образшым лончылыман. Позна персонаж нерген автор мом да кузе возен, лудын кодыман да геройын образшым иктешлыман. Лач тыге шоктмо годым икшывын кӱргешыже, ушешыже эн суапле шонымаш- влак ылыжшаш улыт

Сай книга дене кылым кучыдымо ен пилдыме лиеш. Изишт годым лудаш она кумыланде гын, ытуныктымо йочана- влак куандыме радамыш логал кертыт. Тыге ынже лий манын, лудмо южо текстым инсценироватлаш келша. Ик произведенийым тунемше- влак модын ончыктат, весым роль дене лудын пуат, кумшым герой лӱм дене каласкален кодат. Произведенийым умбакыже шуен але ойлымаш дене йомакым шке гыч шонен каласкалыкташ пайдале.

Лудмаш урок марий да руш йылме, природоведений, труд, музык, изоискусство урок- влак дене чак кылдалтеш. Музык ден изоискусство урок- влак нерген пона палемден кодыман. Лудшаш южо текстлан марий композитор- сеемым кельштарыме нерген ойлыде кодаш огеш лий. Художник- влакат марий сылнымут деч ӱрдыжтӱ огыт шого. писатель ден поэтна- влакын портретыштым, южо текстлан сӱретым лач нуно ыштат. Лудмаш урокышто композитор ден художник- влакын произведенийыштым кучылтмо дене текст ешартыш шулдырым налеш.

Урокышто гына лудмо огеш сите.Йоча- влак мӧнгыштӧятыр марла книга , «Ямде лий» ден «Марий Эл» газетлам, «Кече» журналымлудын шогышаш улыт.Мо логалын, тудым ынышт луд манын, лӱмынак «внеклассный лудмаш» манме але мӧнгыштӧлудмым виктарыме урок эртаралтеш.Тиде уроклан жап программыште ончыктыммо шагат гыч налалтеш.IVклассыште тылзыште ик внеклассый лудмаш урок темлалтеш.

Тунемме планыште литератур лудмашын верже.

Россий Федерациысе тунемме тӧнеж- влакынбазисный планышт дене келшышын литератур лудмашлан IV классыште 34 тунемме арня лиеш.Литератур лудмаш урок арнялан кокыт эртаралтеш. Тунемме ий мучко 68 шагат погынышаш.

Литератур лудмаш урокын лектышыже могай лийшаш.

Ушан- шотан айдемным шуарен куштымашым шотышко налаш гын, литератур лудмашурокушто тунемме негызеш теве мо рашемдалтшаш:

- сайын тунеммаште да шкем умбакыже вияндымаште лудмашын кугу польшыжым шижын шогыман;
- тӱня илышым да шкем шке пален налаш манын, эре лудын шогаш кӱлмым ушышто чарныде кучымаш;
- Марий Элысе, Российысе да вес эллесе кугезына- влакын пӧлеклыме уш- акыл поянлыкышт дене палыме лиймаш;
- «сылнымутан произведений сымыктышын посна ужашыже» манмым умылымаш;
- сылнымутым тичмашнек авалтымаш;
- сылнымутым уло шӱм- чон дене умылаш тыршымаш;
- шке шонымым радам дене почын пуымаш да ваш мутланыше енын уш погыжым пагалаш.

Урок деч посна моло годым литератур урокын лектышыже могай лийшаш:

-күлеш шинчымашым пален налаш манын, түрлө книга ден справочниклаште але Интернетыште келшыше материалым шкевуя кычалмаш;

-сылнымутан текстым лончылымо да умылтарыме годым логический ужаш- влаклан шеледымаш, планым чонымаш, сылнештарыме йөн – шамычым палемдымаш, шке шонымашым умылтарен да негызлен моштымаш;

-шке йырысе тўня дене ваш келшымаш кылым кучымо правил- лвак дене палыме лиймаш;

-обществыште пенгыдемдалтше шкем кучымо правил- влак дене палыме лиймаш;

-весе- шамыч дене вашкыл кучымо негыз- влакым палымаш, группышто, тўшка пашаште шкем кучен моштымаш.

Лудмашын саскаже тыгай лийшаш:

-сайын да умылен лудмаш күкшытышкө шумаш;

-түкнылде лудмашке куснымаш, колыштмо але лудмо текстым умылымо йөн- шамычым палымаш;

-шкем ушан- шотан, творческий шўлышан лудшылан шотлымаш;

-произведенийсе персонаж але событий нерген каласкалымаш сынан тыгай текстым шке гыч чонен моштымаш, план почешсодержанийжым шке гыч каласкалымаш, шонкалымаш да описаний йөршан повествовательный текстым чонымаш;

-Тунемме почеламутым наизусть каласкалымаш, тунемше, тыгак ача- ава да туныктышо- влак ончыко изирак увертарымаш да ойлымаш шомак дене лекшаш.

IV класс

Литератур лудмаш (68 шагат)

Мом лудман

Калык ойпого. Марий, руш да вес эллесе калык- влакын йомакышт, туштышт да калыкмутышт.

Илаш мо вийым пуа?Пүртүс, калык, паша. Марий сылнымутчо- влакын «Ужар илем»темылан серыме произведенийышт. Марла возышо автор- влакын калык йўлалан пөлеклыме ойпогышт.пашам чапландарыше марий сылнымут.

Марий калыкын лўмлө енже- влак. Марий калык гыч лекше шымлызе,сарын да пашан геройжо, сылнымут да сымыктыш(искусство) пашаен- влак нерген ойлымаш, почеламут ден статья- влак.

Марий калыкын родо- тукумжо. Удмурт, мордва, эстон, финн, венгр да финн- угорйылме ешыш пурышо моло калык- влакын ойпогышт, писатель ден поэтыштын сылнымутышт.

Кумыл шергын шога. Марий енын пор улмыжым, тудын лывырге кумылзак койышыжым, түрлө калык- влак кокласе келшымашым сўретлыше ойлымаш, почеламут- влак.

Лўмлө марий писатель ден поэт- влак. Н.С.Лекайнын, В.С.Юксернын, йыван Кырлян, В.Х.Колумбын, Макс Майнын ойпого аршашышт.

Руш да вес эллесе сылнымут мастар- влакын возымышт. А.С.Пушкинын, И.А.Крыловын, Л.Н.Толстойын, А.П.Чеховын, К.М.Чуковскийын, С.М.Маршакын, А.П.Гайдарын, Н.Н.Носовын да молынат йочалык сылнымутышт.Д.Дефон, Д.Свифтын, М.Твенын. В.Гюгон, Д.Родарин серымышт гыч ужаш – влак.

Шыргыжалына мо вара? Марий , руш да мло калык- влакын койдарчык сынан ойпогышт, мыскара шўлышан мутаршашышт.Б.Даниловын, Гр. Ивановын шомакым модыктышо рифман почеламутышт. Буримела модмаш.

Внеклассный лудмаш. Внеклассный лудмаштылзылан ик гана эртаралтеш. Тунам классный лудмашлан 57 шагат кодеш.

Наизусть тунемшаш почеламут- влак

С.Чавайн. Паша.

Куэ

М.Казаков.Мый Москвашке каем.

Кинде.

Теле тўс

Колым кучена

В.Иванов.У кинде там.

Б.Данилов.Задаче.

Макс Майн. Кўсле- шамыч мурат пиал мурым.

М.Якимов.Эртем Йошкар-Олаште.

Г.Матюковский. Первый олмапу.

В.Исенеков,Шошо муро.

В.Регеж- Горохов.О шочмо мланде!

А.Тимиркаев.Учёный тукым

А.Новиков.Шочмо эл.

Тунемме ий мучаште йоча мом палышаш да ыштен моштышаш

Икымше пелий мучаште палыдыме текстым тичмаш мут денем чын, умылен да сылнын лудын пуышаш, 1 минутышто 75- 80 шомакым шуктышаш, кокымшо пелийыште- 80- 85 мутым;

-йўкынат да шкевуют утларак да утларак лудын шогышаш;

-лудмын тўн шонымашыжым шкевуя кычалаш тўналшаш;

-тўрлө произведенийласе герой- влакын койыш- шоктышыштым танастарышаш, икгайлыкым да ойыртемым мушаш;

-тўрлө авторы ник темыланвозымо сылнымутыштым танастарышаш;

-III классыштетунемме сылнымутан произведенийласе герой- влакын образыштым лончылаш тўналме пашамумбакыже шуйышаш;почеламутласе поэтический образ- влак дене палме лийшаш;

-мыскара шўлышан сылнымутым улышышаш;

-произведенийын жанр ойытремжым рашемдышаш;

-туныктышын темлымыж почешда шке кумылын «Ямде лий» газетым, «Кече»журналым лудын шогышаш;

-14 почеламутым наизусть палышаш.

Марла лудмаш.

Занятий-влак П.Е.Емельяновын да В.В.Крыловын 4 класслан «Лудшаш книга» учебник почеш эртаралтыт.

Чылаже 34 шагат. (Арняште 1 шагат).

Внеклассный лудмаш - 10 шагат.

№	Урокын темыже.	жап.
1	Марий калык муро, такмак, калыкмут, тушто-влак. «Ныл йолташ» марий калык йомак.	
2	«Шонет – курыкымат савырет» китай калый йомак. «Сонарзе ден пүчö» удэгей калык йомак.	
3	«Кече ден йӱр» йомак. «Ӱдыр куштымо курык» легенде.	
4	«Мардеж» (йомак семын). «Меран» манси калык йомак. «Рывыж ден каза» руш калык йомак. «Шына молан йыныса?» бурят калык йомак.	

5	Иктешлымаш урок. Внеклассный лудмаш. Илыш мо вийым пуа? Пүртүс, калык, паша. А. Мичурин-Азмекей. Пүртүс – мемнан поянлыкна.	
6	Б.Данилов. Кенеж. А.Фёдоров. Кенеж мучаш. М.Казаков. Кокымшо кинде. А.Васильев. Шыже.	
7	С.Чавайн. Теле. В.Иванов. Лум. А.Мокеев. Телым. Н.Иванов. Теле чакна. Ф. Майоров. Шошо.	
8	В.Исенеков. Шошо муро. А.Куприн. Шырчык. С. Вишневский. Ава. Внеклассный лудмаш.	
9	Калык йўла. Из иен шочын. В.Ижболдин. Вўма. А.Александров. Марий тўр.	
10	И.Андреев. Шынашовыч. Тувыртыш пайрем. Тошто калык илыш йўлам пагален моштымаш.	
11	Паша! Паша! С.Г.Чавайн. Паша. В.Иванов. У кинде там. Ю.Артамонов. Уста кугезына-влак.	

12	В.Крылов. У пёрт кушкеш. М.Казаков. Политехника занятий. Иктешлымаш урок. Внеклассный лудмаш.	
13	Калык мурызо С.Г.Чавайн. Куэ. Икымше Марий композитор.	
14	Икымше Марий сүретче. Чолга этнограф-фольклорист.	
15	Совет Союз Герой Сергей Суворов. Тале академик.	
16	Иктешлымаш урок. Внеклассный лудмаш. Финно-угор калык йылме.	
17	«Пүчө» (финн йомак) «Король ден шүшпык» (эстон калык йомак)	
18	Р.Радаев. Сурай. Яакко Ругоев. Карел мландем. Хант калык. Е.Айпин. Мый мландым колыштам.	
19	Удмурт кундем. Макси калыкын илыш-йўлаже. Коми мландын поянлыкше. Иктешлымаш урок. Внеклассный лудмаш.	

20	<p>Порылык – эн сай кумыл. Ава кумыл.</p> <p>Мастар калык.</p>	
21	<p>Марий патыр-влак. Чумбылат ден Болтуш.</p> <p>Мустай Карим. Куэ лышташ нерген. А.Алга. Шүмбел чуваш мландем. С.Эллай.</p> <p>Йӧратыме Якутий.</p>	
22	<p>Иктешлымаш урок. Внеклассный лудмаш.</p> <p>Н. Лекайн. Рита-садовод.</p>	
23	<p>В.Юксерн. Вүдшӧ йога- серже кодеш.</p> <p>Йыван Кырля. В. Колумб.</p>	
24	<p>М.Майн. Первый книга. Кинде сукур.</p> <p>Иктешлымаш урок. Внеклассный лудмаш.</p>	
25	<p>А.С.Пушкин- руш калыкын тале писательже.</p> <p>Малыше кугыжа ўдыр ден шым патыр нерген йомак.</p> <p>И. А. Крылов. Рывыж ден виноград. Д. Исламов.</p> <p>Л.Н.Толстой. Изи кайык.</p>	

26	А.П.Чехов. Ванька. К.И.Чуковский. Куан. С.Я.Маршак. Уныка дене мутланымаш.	
27	А.П.Гайдар. Шокшо кү. Н.Н.Носов. Витя Малеев школышто да мӧнгыштӧ.	
28	Внеклассный лудмаш. Д.Дефо. Робинзон – калык илыдыме островышто.	
29	М.Твен. Том Соерын приключенийже. В.Гюго. Гаврош. Д.Родари. Паша Кузе үпша?	
30	Д.Свифт «Лапутушко, Бальнибарбишке...». Иктешлымаш урок. Внеклассный лудмаш.	
31	Шыргыжалына мо вара? В.Үпымарий. Йолагай ден Пулагай. Турня ден мӱкш. Вани ӧркана. Үнгын урокшо. В.Ижболдин. Паяш шыргыжеш. Вияш капка.	
32	А.Новиков. Шояк мешак. А. Мичурин-Азмекей. Йӱлем аркаште. В.Исенеков. Вареньылан гына. Тракторым ачален. Унала үжеш.	

33	З.Краснов. Мутмодыш. Р.Минуллин. Кунам кугу Лиям мый... Б.Данилов. Йыгыр онгыр. Модыш-влак.	
34	Иктешлымаш урок-влак. Внеклассный лудмаш. Идалык мучко тунеммым иктешлымаш урок.	

Класс: 4

Количество часов в неделю по учебному плану: 2 часа.

Общее количество часов: 68 часов.

Основание для планирования: образовательный региональный стандарт.

Дата	№	Тема урока
		<i>2-3 класслаште тунеммым ушештарымаш 14ш</i>
	1	Предложений. Главный да второстепенный член – влак.
	2	Каласыме цель дене предложений – влакын турло лиймышт.
	3	Интонаций шот дене предложений – влак турло лиймышт.
	4	Диктант. <i>Сентябрь.</i>
	5	Мут сочетаний.
	6	Изложений. <i>Моктанчыкым йоратыше уке.</i>
	7	Мутын составше.
	8	Йук ден буква-влак.
	9	Сочинений. <i>Шортньо шыже.</i>

10	Ойлымаш ужаш-влак. Лум мут.
11	Пале мут.
12	Изложений. <i>Аля ден Алик.</i>
13	Глагол.
14	Сочинений. <i>Мыйын шонымем.</i>
	<i>Предложений ден мут сочетаний 35ш</i>
15	Мут сочетаний.
16	Контрольный диктант.
17	Текст. Текстын ужашыже – влак.
18	Текст. Описаний.
19	Текст. Шонкалымаш.
20	Диктант.
21	Главный да второстепенный член – влак.
22	Сочинений.
23	Второстепенный член – влак. Дополнений.
24	Изложений. <i>Ушанле пий.</i>

25	Второстепенный член – влак. Определений.
26	Второстепенный член – влак. Умландарыше член.
27	Сочинений. <i>Шочмо эл верч.</i>
28	Распространённый да нераспространённый предложений – влак.
29	Икгай подлежащих предложений – влак.
30	Контрольный диктант.
31	Икгай сказуемых предложений – влак
32	Изложений. <i>Изи Маши</i>
33	Икгай дополнений предложений.
34	Икгай определений предложений.
35	Сочинений. <i>Теле толмым вучышна.</i>
36	Икгай определений предложений.
37	Икгай умландарыше членов предложений.
38	Контрольный диктант.
39	Сочинений. <i>Чоткар-патыр</i>
40	Простой да сложный предложений.

40	Изложений. <i>Чоялык.</i>
41	Сложносочинённый предложений.
42	Сложносочинённый предложений.
43	Сочинений. <i>Мыйын туныктышем.</i>
44	Сложноподчинённый предложений.
45	Сложноподчинённый предложений.
46	Изложений. <i>Ава кунам мала?</i>
47	Вияш ой.
48	Вияш ой.
49	Контрольный диктант.
50	Лум мут,пале мут,глагол.
51	Олмештыш мут.
52	Олмештыш мутын числа да лица дене вашталтмыже.
53	Изложений. <i>Ондре - мыйын шольым.</i>
54	Олмештыш мутын падеж дене вашталтмыже.
55	Контрольный диктант.

56	Чот мут.
57	Сочинений. <i>Рывыж игыжым утарен.</i>
58	Шотлымо чот мут.
59	Радам чот мут.
60	Изложений. <i>Герой ила.</i>
61	Наречий.
62	Верым ончыктышо наречий.
63	Жапым ончыктышо наречий.
64	Сочинений. <i>Мемнан вер шорна.</i>
65	Кузе лиймым ончыктышо наречий.
66	Контрольный диктант.
67	Ушештарымаш. Ойлымаш ужаш –влак.
68	Мутын составше.